

Histoires vraies Livre 2 Lucien de Samosate (~120~200 EC ?)

texte grec Hachette 1866, revu à partir du texte établi dans la C.U.F. Paris 1968 (très rares corrections, qui ne modifient pas le sens, sauf en § 26 et 43 : ajout ou retrait d'une négation : j'ai signalé les différences par des parenthèses)

ΑΛΗΘΩΝ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ Β΄.

01 Τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μηκέτι φέρων ἐγὼ τὴν ἐν τῷ κήτει δίαιταν ἀχθόμενός τε τῇ μονῇ μηχανὴν τινα ἐζήτουν, δι' ἧς ἂν ἐξελεθῆν γένοιτο· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔδοξεν ἡμῖν διορύξασαι κατὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον ἀποδρᾶναι, καὶ ἀρξάμενοι διεκόπτομεν· ἐπειδὴ δὲ προελθόντες ὅσον πέντε σταδίους οὐδὲν ἠνύομεν, τοῦ μὲν ὀρύγματος ἐπαυσάμεθα, τὴν δὲ ὕλην καῦσαι διέγνωμεν· οὕτω γὰρ ἂν τὸ κῆτος ἀποθανεῖν· εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, ῥαδίᾳ ἔμελλεν ἡμῖν ἔσσεσθαι ἢ ἔξοδος. Ἀρξάμενοι οὖν ἀπὸ τῶν οὐραίων ἐκαίομεν, καὶ ἡμέρας μὲν ἑπτὰ καὶ ἴσας νύκτας ἀναισθήτως εἶχε τοῦ καύματος, ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐνάτῃ συνίεμεν αὐτοῦ νοσοῦντος· ἀργότερον γοῦν ἀνέχασκεν καὶ εἰ ποτε ἀναχάνοι ταχὺ συνέμυε. Δεκάτῃ δὲ καὶ ἑνδεκάτῃ τέλεον ἀπενεκροῦτο καὶ δυσῶδες ἦν· τῇ δωδεκάτῃ δὲ μόλις ἐνενοήσαμεν ὡς, εἰ μὴ τις χανόντος αὐτοῦ ὑποστηρίξειεν τοὺς γομφίους, ὥστε μηκέτι συγκλείσει, κινδυνεύσομεν κατακλεισθέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι. Οὕτω δὴ μεγάλοις δοκοῖς τὸ στόμα διερείσαντες τὴν ναῦν ἐπεσκευάζομεν ὕδωρ τε ὡς ἐνι πλεῖστον ἐμβαλλόμενοι καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· κυβερνήσειν (C.U.F. Paris 1968 κυβερνᾶν) δὲ ἔμελλεν ὁ Σκίνθαρος.

02 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ τὸ μὲν ἤδη τεθνήκει, ἡμεῖς δὲ ἀνελκύσαντες τὸ πλοῖον καὶ διὰ τῶν ἀραιωμάτων διαγαγόντες καὶ ἐκ τῶν ὀδόντων ἐξάψαντες ἡρέμα καθήκαμεν ἐς τὴν θάλατταν· ἐπαναβάντες δὲ ἐπὶ τὰ νῶτα καὶ θύσαντες τῷ Ποσειδῶνι αὐτοῦ παρὰ τὸ τρόπαιον ἡμέρας τε τρεῖς ἐπαυλισάμενοι (νηνεμία γὰρ ἦν) τῇ τετάρτῃ ἀπεπλεύσαμεν. Ἐνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπηντῶμεν καὶ προσωκέλλομεν, καὶ τὰ σώματα καταμετροῦντες ἐθαυμάζομεν. Καὶ ἡμέρας μὲν τινὰς ἐπλέομεν εὐκράτῳ ἀέρι χρώμενοι, ἔπειτα βορέου σφοδροῦ πνεύσαντος μέγα κρύος ἐγένετο, καὶ ἀπ' αὐτοῦ (C.U.F. Paris 1968 ὑπ' αὐτοῦ) πᾶν ἐπάγη τὸ πέλαγος, οὐκ ἐπιτολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος ὅσον ἐπὶ τριακοσίας ὀργυρίας, ὥστε καὶ ἀποβάντας διαθεῖν ἐπὶ τοῦ κρυστάλλου. Ἐπιμένοντος δὲ τοῦ πνεύματος φέρειν οὐ δύναμενοι τοιόνδε τι ἐπενοήσαμεν (ὁ δὲ τὴν γνώμην ἀποφηνάμενος ἦν ὁ Σκίνθαρος)· σκάψαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον ἐν τούτῳ ἐμείναμεν ἡμέρας τριάκοντα, πῦρ ἀνακαίοντες καὶ σιτούμενοι τοὺς ἰχθῦς· εὐρίσκομεν δὲ αὐτοὺς ἀνορύττοντες. Ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐπέλειπε τὰ ἐπιτήδεια, προελθόντες καὶ τὴν ναῦν πεπηγυῖαν ἀνασπάσαντες καὶ πετάσαντες τὴν ὀθόνην ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ προσηνῶς ἐπὶ τοῦ πάγους διολισθάνοντες. Ἡμέρα δὲ πέμπτη ἀλέα τε ἦν ἤδη καὶ ὁ πάγος ἐλύετο καὶ ὕδωρ πάντα αὐθις ἐγένετο.

03 Πλεύσαντες οὖν ὅσον τριακοσίους σταδίους νήσῳ μικρᾷ καὶ ἐρήμῃ προσηνέχθημεν, ἀφ' ἧς ὕδωρ λαβόντες (ἐπελελοίπει γὰρ ἤδη) καὶ δύο ταύρους ἀγρίους κατατοξεύσαντες ἀπεπλεύσαμεν. Οἱ δὲ ταῦροι οὗτοι τὰ κέρατα οὐκ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶχον, ἀλλ' ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσπερ ὁ Μῶμος ἠξίου. Μετ' οὐ πολὺ δὲ εἰς πέλαγος ἐνεβαίνομεν, οὐχ ὕδατος, ἀλλὰ γάλακτος· καὶ νήσος ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο λευκὴ πλήρης ἀμπέλων. Ἦν δὲ ἡ νήσος τυρὸς μέγιστος συμπεπηγώς, ὡς ὕστερον ἐμφαγόντες ἐμάθομεν, σταδίων εἴκοσι πέντε τὸ περίμετρον· αἱ δὲ ἄμπελοι βοτρύων πλήρεις, οὐ μέντοι οἶνον, ἀλλὰ γάλα ἐξ αὐτῶν ἀποθλίβοντες ἐπίνομεν. Ἰερὸν δὲ ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ ἀνφοκοδόμητο Γαλατείας τῆς Νηρηίδος, ὡς ἐδήλου τὸ ἐπίγραμμα. Ὅσον οὖν χρόνον ἐκεῖ ἐμείναμεν, ὄψον μὲν ἡμῖν καὶ σιτίον ἢ γῆ ὑπῆρχεν, ποτὸν δὲ τὸ γάλα τὸ ἐκ τῶν βοτρύων. Βασιλεύειν δὲ τῶν χωρίων τούτων ἐλέγετο Τυρῶ ἢ Σαλμωνέως, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν ταύτην παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος λαβοῦσα τὴν τιμὴν.

04 Μείναντες δὲ ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξωρήσαμεν, αὔρας μὲν τινος παραπεμπούσης, λειοκύμονος δὲ οὔσης τῆς θαλάττης· ὀγδόῃ δὲ ἡμέρᾳ πλέοντες οὐκέτι διὰ τοῦ γάλακτος, ἀλλ' ἤδη ἐν ἀλμυρῷ καὶ κυανέῳ ὕδατι, καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλοὺς ἐπὶ τοῦ πελάγους διαθέοντας, ἅπαντα ἡμῖν

προσευκόμενος, καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη, πλὴν τῶν ποδῶν μόνων · ταῦτα γὰρ φέλλινα εἶχον, ἀφ' οὗ δὴ, οἶμαι, καὶ ἐκαλοῦντο Φελλόποδες . Ἐθαυμάσαμεν οὖν ἰδόντες οὐ βαπτίζομένους, ἀλλὰ ὑπερέχοντας τῶν κυμάτων καὶ ἀδεῶς ὁδοιποροῦντας . Οἱ δὲ καὶ προσήεσαν καὶ ἠσπάζοντο ἡμᾶς Ἑλληνικῇ φωνῇ · ἔλεγον δὲ εἰς Φελλῶ τὴν αὐτῶν πατρίδα ἐπείγεσθαι . Μέχρι μὲν οὖν τινος συνωδοιπόρου ἡμῖν παραθέοντες, εἶτα ἀποτραπόμενοι τῆς ὁδοῦ ἐβάδιζον εὐπλοῖαν ἡμῖν ἐπευξάμενοι . Μετ' ὀλίγον δὲ πολλαὶ νῆσοι ἐφαίνοντο, πλησίον μὲν ἐξ ἀριστερῶν ἢ Φελλῶ, ἐς ἣν ἐκεῖνοι ἔσπευδον, πόλις ἐπὶ μεγάλου καὶ στρογγύλου φελλοῦ κατοικουμένη · πόρρωθεν δὲ καὶ μᾶλλον ἐν δεξιᾷ πέντε μέγισται καὶ ὑψηλόταται, καὶ πῦρ πολὺ ἀπ' αὐτῶν ἀνεκαίετο .

05 Κατὰ δὲ τὴν πρῶραν μία πλατεῖα καὶ ταπεινὴ, σταδίους ἀπέχουσα οὐκ ἐλάττους πεντακοσίων . Ἦδη δὲ πλησίον ἤμεν, καὶ θαυμαστὴ τις αὔρα περιέπνευσεν ἡμᾶς, ἠδεῖα καὶ εὐώδης, οἷαν φησὶν ὁ συγγραφεὺς Ἡρόδοτος ἀπόζειν τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας . Οἷον γὰρ ἀπὸ ῥόδων καὶ ναρκίσσων καὶ ὑακίνθων καὶ κρίνων καὶ ἴων, ἔτι δὲ μυρρίνης καὶ δάφνης καὶ ἀμπελάνθης, τοιοῦτον ἡμῖν τὸ ἠδὺ προσέβαλλεν . Ἡσθέντες δὲ τῇ ὁσμῇ καὶ χρηστὰ ἐκ μακρῶν πόνων ἐλπίσαντες κατ' ὀλίγον ἤδη πλησίον τῆς νήσου ἐγινόμεθα . Ἐνθα δὴ καὶ καθεωρῶμεν λιμένας τε πολλοὺς περὶ πᾶσαν ἀκλύστους καὶ μεγάλους, ποταμούς τε διαυγεῖς ἐξιέντας ἠρέμα εἰς τὴν θάλατταν, ἔτι δὲ λειμῶνας καὶ ὕλας καὶ ὄρνεα μουσικά, τὰ μὲν ἐπὶ τῶν ἠτόνων ἄδοντα, πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κλάδων · ἀήρ τε κοῦφος καὶ εὐπνοὺς περιεκέχυτο τὴν χώραν · καὶ αὔραι δὲ τινες ἠδεῖαι πνέουσαι ἠρέμα τὴν ὕλην διεσάλευον , ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κινουμένων τερπνὰ καὶ συνεχῆ μέλη ἀπεσυρίζετο, εὐκίτα τοῖς ἐπ' ἐρημίας αὐλήμασι τῶν πλαγίων αὐλῶν . Καὶ μὴν καὶ βοῆ σύμμικτος ἠκούετο ἄθρους, οὐ θορυβώδης, ἀλλ' οἷα γένοιτ' ἂν ἐν συμποσίῳ, τῶν μὲν αὐλούντων, τῶν δὲ ἐπαινούντων, ἐνίων δὲ κροτούντων πρὸς αὐλὸν ἢ κιθάραν .

06 Τούτοις ἅπασιν κηλούμενοι κατήχθημεν, ὀρμίσαντες δὲ τὴν ναῦν ἀπεβαίνομεν, τὸν Σκίνθαρρον ἐν αὐτῇ καὶ δύο τῶν ἐταίρων ἀπολιπόντες . Προϊόντες δὲ διὰ λειμῶνος εὐανθοῦς ἐντυγχάνομεν τοῖς φρουροῖς καὶ περιπόλοις, οἱ δὲ δῆσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις στεφάνοις (οὗτος γὰρ μέγιστος παρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν) ἀνήγον ὡς τὸν ἄρχοντα, παρ' ὧν δὴ <καὶ> καθ' ὁδὸν ἠκούσαμεν ὡς ἢ μὲν νῆσος εἴη τῶν Μακάρων προσαγορευομένη, ἄρχοι δὲ ὁ Κρήσιος Ῥαδάμανθους . Καὶ δὴ ἀναχθέντες ὡς αὐτὸν ἐν τάξει τῶν δικαζομένων ἔστημεν τέταρτοι .

07 Ἦν δὲ ἢ μὲν πρώτη δίκη περὶ Αἴαντος τοῦ Τελαμῶνος, εἴτε χρὴ αὐτὸν συνεχῆσαι τοῖς ἥρωσιν εἴτε καὶ μή · κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ ὅτι μεμήνη καὶ ἑαυτὸν ἀπεκτόνοι . Τέλος δὲ πολλῶν ῥηθέντων ἔγνω ὁ Ῥαδάμανθους, νῦν μὲν αὐτὸν πύομενον τοῦ ἐλλεβόρου παραδοθῆναι (C.U.F. Paris 1968 παραδοῦναι) Ἰπποκράτει τῷ Κῶφι ἰατρῷ, ὕστερον δὲ σωφρονήσαντα μετέχειν τοῦ συμποσίου .

08 Δευτέρα δὲ ἦν κρίσις ἐρωτικῆ, Θησέως καὶ Μενελάου περὶ τῆς Ἑλένης διαγωνιζομένων, ποτέρῳ χρὴ αὐτὴν συνοικεῖν . Καὶ ὁ Ῥαδάμανθους ἐδίκασε Μενελάῳ συνεχῆσαι αὐτὴν ἅτε καὶ τοσαῦτα πονήσαντι καὶ κινδυνεύσαντι τοῦ γάμου ἕνεκα · καὶ γὰρ αὐτῷ Θησεῖ καὶ ἄλλας εἶναι γυναῖκας, τὴν τε Ἀμαζόνα καὶ τὰς τοῦ Μίνωος θυγατέρας .

09 Τρίτη δ' ἐδικάσθη περὶ προεδρίας Ἀλεξάνδρῳ τε τῷ Φιλίππῳ καὶ Ἀννίβῳ τῷ Καρχηδονίῳ, καὶ ἔδοξε προέχειν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ θρόνος αὐτῷ ἐτέθη παρὰ Κῦρον τὸν Πέρσην τὸν πρότερον .

10 Τέταρτοι δὲ ἡμεῖς προσήχθημεν · καὶ ὁ μὲν ἤρετο τί παθόντες ἔτι ζῶντες ἱεροῦ χωρίου ἐπιβαίημεν · ἡμεῖς δὲ πάντα ἐξῆς διηγησάμεθα . Οὕτω δὴ μεταστησάμενος ἡμᾶς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐσκέπτετο καὶ τοῖς συνέδροις ἐκοινοῦτο περὶ ἡμῶν . Συνήδρευον δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ἀριστείδης ὁ δίκαιος ὁ Ἀθηναῖος . Ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτῷ, ἀπεφάναντο, τῆς μὲν φιλοπραγμοσύνης καὶ τῆς ἀποδημίας, ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, δοῦναι τὰς εὐθύναις, τὸ δὲ νῦν ῥητὸν χρόνον μείναντας ἐν τῇ νήσῳ καὶ συνδιαιτηθέντας τοῖς ἥρωσιν ἀπελθεῖν . Ἐταξάν δὲ καὶ τὴν προθεσμίαν τῆς ἐπιδημίας μὴ πλέον μηνῶν ἑπτὰ .

11 Τούντεϋθεν αὐτομάτων ἡμῖν τῶν στεφάνων περιρρυνέντων ἐλελύμεθα καὶ εἰς τὴν πόλιν ἠγόμεθα καὶ εἰς τὸ τῶν Μακάρων συμπόσιον . Αὐτὴ μὲν οὖν ἡ πόλις πᾶσα χρυσῆ, τὸ δὲ τεῖχος περικεῖται σμαράγδιον · πύλαι δὲ εἰσιν ἑπτὰ, πᾶσαι μονόξυλοι κινναμώμινοι · τὸ μέντοι ἔδαφος τῆς πόλεως καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ τείχους γῆ ἐλεφαντίνη · ναοὶ δὲ πάντων θεῶν βηρύλλου λίθου ὠκοδομημένοι, καὶ βωμοὶ ἐν αὐτοῖς μέγιστοι μονόλιθοι ἀμεθύστινοι, ἐφ' ὧν ποιοῦσι τὰς ἑκατόμβας . Περὶ δὲ τὴν πόλιν ρεῖ ποταμὸς μύρου τοῦ καλλίστου, τὸ πλάτος πήχεων ἑκατὸν βασιλικῶν, βάθος δὲ <πέντε> ὥστε νεῖν εὐμαρῶς . Λουτρὰ δὲ ἐστὶν αὐτοῖς οἴκοι μεγάλοι ὑάλινοι, τῷ κινναμώμῳ ἐγκαίόμενοι · ἀντὶ μέντοι τοῦ ὕδατος ἐν ταῖς πυλῶσι δρόσος θερμὴ ἐστίν .

12 Ἐσθῆτι δὲ χρῶνται ἀραχνίσι λεπτοῖς, πορφυροῖς . Αὐτοὶ δὲ σώματα μὲν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἀναφεῖς καὶ ἄσαρκοί εἰσιν, μορφήν δὲ καὶ ἰδέαν μόνην ἐμφαίνουσιν, καὶ ἀσώματοι ὄντες ὁμως συνεστᾶσιν καὶ κιννοῦνται καὶ φρονοῦσι καὶ φωνὴν ἀφιάσιν, καὶ ὅλως ἔοικε γυμνὴ τις ἢ ψυχὴ αὐτῶν περιπολεῖν τὴν τοῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη · εἰ γοῦν μὴ ἄψαιτό τις, οὐκ ἂν ἐξελέγξειε μὴ εἶναι σῶμα τὸ ὀρώμενον· εἰσι γὰρ ὥσπερ σκιαὶ ὀρθαί, οὐ μέλαιναί . Γηράσκει δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ παραμένει . Οὐ μὴν οὐδὲ νύξ παρ' αὐτοῖς γίνεται, οὐδὲ ἡμέρα πάνυ λαμπρά · καθάπερ δὲ τὸ λυκαυγὲς ἤδη πρὸς ἕω, μηδέπω ἀνατείλαντος ἡλίου, τοιοῦτο φῶς ἐπέχει τὴν γῆν . Καὶ μέντοι καὶ ὄραν μίαν ἴσασι τοῦ ἔτους · αἰεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἕαρ ἐστὶ καὶ εἷς ἄνεμος πνεῖ παρ' αὐτοῖς ὁ ζέφυρος .

13 Ἡ δὲ χώρα πᾶσι μὲν ἄνθεσιν, πᾶσι δὲ φυτοῖς ἡμέροις τε καὶ σκιεροῖς τέθηλεν · αἱ μὲν γὰρ ἄμπελοι δωδεκάφοροί εἰσιν (C.U.F. Paris 1968 δωδεκαφόροί εἰσιν) καὶ κατὰ μῆνα ἕκαστον καρποφοροῦσιν · τὰς δὲ ῥοιάς καὶ τὰς μηλέας καὶ τὴν ἄλλην ὀπώραν ἔλεγον εἶναι τρισκαιδεκάφορον · ἐνὸς γὰρ μηνὸς τοῦ παρ' αὐτοῖς Μινώου δις καρποφορεῖν · ἀντὶ δὲ πυροῦ οἱ στάχυες ἄρτον ἔτοιμον ἐπ' ἄκρων φύουσιν ὥσπερ μύκητας . Πηγαὶ δὲ περὶ τὴν πόλιν ὕδατος μὲν πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακόσiai, μέλιτος δὲ ἄλλαι τοσαῦται, μύρου δὲ πεντακόσiai, μικρότεραι μέντοι αὗται, καὶ ποταμοὶ γάλακτος ἑπτὰ καὶ οἴνου ὀκτώ .

14 Τὸ δὲ συμπόσιον ἐξω τῆς πόλεως πεποιήνται ἐν τῷ Ἡλυσίῳ καλουμένῳ πεδίῳ · λειμῶν δὲ ἐστὶν κάλλιστος καὶ περὶ αὐτὸν ὕλη παντοῖα πυκνὴ, ἐπισκιάζουσα τοὺς κατακειμένους . Καὶ στρωμνὴν μὲν ἐκ τῶν ἀνθῶν ὑποβέβληνται, διακονοῦνται δὲ καὶ παραφέρουσιν ἕκαστα οἱ ἄνεμοι πλὴν γε τοῦ οἰνοχοεῖν· τούτου γὰρ οὐδὲν δέονται, ἀλλ' ἔστι δένδρα περὶ τὸ συμπόσιον ὑάλινα μεγάλα τῆς διαυγεστάτης ὑάλου, καὶ καρπὸς ἐστὶ τῶν δένδρων τούτων ποτήρια παντοῖα καὶ τὰς κατασκευὰς καὶ τὰ μεγέθη . Ἐπειδὴν οὖν παρὶ τὴν εἰς τὸ συμπόσιον, τρυγῆσας ἐν ἡ καὶ δύο τῶν ἐκπωμάτων παρατίθεται, τὰ δὲ αὐτὰ οἴνου πλήρη γίνεται . Οὕτω μὲν πίνουσιν, ἀντὶ δὲ τῶν στεφάνων αἱ ἀηδόνες καὶ τὰ ἄλλα τὰ μουσικὰ ὄρνεα ἐκ τῶν πλησίον λειμῶνων τοῖς στόμασιν ἀνθολογοῦντα κατανίφει αὐτοὺς μετ' ὀδῆς ὑπερπετόμενα . Καὶ μὴν καὶ μυρίζονται ὧδε · νεφέλαι πυκναὶ ἀνασπᾶσασαι μύρον ἐκ τῶν πηγῶν καὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπιστᾶσαι ὑπὲρ τὸ συμπόσιον ἡρέμα τῶν ἀνέμων ὑποθλιβόντων ὕουσι λεπτὸν ὥσπερ δρόσον .

15 Ἐπὶ δὲ τῷ δεῖπνῳ μουσικῆ τε καὶ ὠδαῖς σχολάζουσιν · ἄδεται δὲ αὐτοῖς τὰ Ὀμήρου ἔπη μάλιστα · καὶ αὐτὸς δὲ πάρεστι καὶ συνεωχεῖται αὐτοῖς ὑπὲρ τὸν Ὀδυσσεῖα κατακειόμενος . Οἱ μὲν οὖν χοροὶ ἐκ παίδων εἰσὶν καὶ παρθένων · ἐξάρχουσι δὲ καὶ συνάδουσιν Εὐνομὸς τε ὁ Λοκρὸς καὶ Ἀρίων ὁ Λέσβιος καὶ Ἀνακρέων καὶ Στησίχορος · καὶ γὰρ τοῦτον παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην, ἤδη τῆς Ἑλένης αὐτῷ διηλλαγμένης . Ἐπειδὴν δὲ οὗτοι παύσωνται ἄδοντες, δεύτερος χορὸς παρέρχεται ἐκ κύκνων καὶ χελιδόνων καὶ ἀηδόνων . Ἐπειδὴν δὲ καὶ οὗτοι ἄσωσιν, τότε ἤδη πᾶσα ἡ ὕλη ἐπαυλεῖ τῶν ἀνέμων καταρχόντων .

16 Μέγιστον δὲ δὴ πρὸς εὐφροσύνην ἐκεῖνο ἔχουσιν · πηγαὶ εἰσι δύο παρὰ τὸ συμπόσιον, ἡ μὲν γέλωτος, ἡ δὲ ἡδονῆς · ἐκ τούτων ἑκατέρας πάντες ἐν ἀρχῇ τῆς εὐωχίας πίνουσιν καὶ τὸ λοιπὸν ἠδόμενοι καὶ γελῶντες διάγουσιν .

17 Βούλομαι δὲ εἰπεῖν καὶ τῶν ἐπισήμων οὐστῖνας παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην · πάντας μὲν τοὺς ἡμιθέους καὶ τοὺς ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντας πλὴν γε δὴ τοῦ Λοκροῦ Αἴαντος, ἐκεῖνον δὲ μόνον ἔφασκον ἐν τῷ τῶν ἀσεβῶν χώρῳ κολάζεσθαι, βαρβάρων δὲ Κύρους τε ἀμφοτέρους καὶ τὸν Σκύθην Ἀνάχαρσιν καὶ τὸν Θρᾶκα Ζάμολξιν καὶ Νομᾶν τὸν Ἰταλιώτην, καὶ μὴν καὶ Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Φωκίωνα καὶ Τέλλον τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς σοφοὺς ἄνευ Περιάνδρου . Εἶδον δὲ καὶ Σωκράτη τὸν Σωφρονίσκου ἀδολεσχοῦντα μετὰ Νέστορος καὶ Παλαμήδους · περι δὲ αὐτὸν ἦσαν Ὑάκινθος τε ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ὁ Θεσπιεὺς Νάρκισσος καὶ Ὑλας καὶ ἄλλοι καλοὶ . Καί μοι ἐδόκει ἐρᾶν τοῦ Ὑακίνθου · τὰ πολλὰ γοῦν ἐκεῖνον διήλεγχεν . Ἐλέγετο δὲ χαλεπαίνειν αὐτῷ ὁ Ῥαδάμανθος καὶ ἠπειληκέναι πολλάκις ἐκβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου, ἦν φλυαρῆ καὶ μὴ ἐθέλη ἀφείδει τὴν εἰρωνείαν εὐωχεῖσθαι . Πλάτων δὲ μόνος οὐ παρῆν, ἀλλ' ἐλέγετο [καὶ] αὐτὸς ἐν τῇ ἀναπλασθείσῃ ὑπ' αὐτοῦ πόλει οἰκεῖν χρώμενος τῇ πολιτείᾳ καὶ τοῖς νόμοις οἷς συνέγραψεν .

18 Οἱ μέντοι ἀμφ' Ἀρίστιππὸν τε ὄντες Ἐπίκουρον τὰ πρῶτα παρ' αὐτοῖς ἐφέροντο ἠδεῖς τε ὄντες καὶ κεχαρισμένοι καὶ συμποτικώτατοι . Παρῆν δὲ καὶ Αἴσωπος ὁ Φρύξ · τούτῳ δὲ ὅσα καὶ γελοιοποιῶ χρώνται . Διογένης μὲν γε ὁ Σινωπεὺς τοσοῦτον μετέβαλεν τοῦ τρόπου, ὥστε γῆμαι μὲν ἐταίραν τὴν Λαΐδα, ὀρχεῖσθαι δὲ πολλάκις ὑπὸ μέθης ἀνιστάμενον καὶ παροινεῖν . Τῶν δὲ Στωϊκῶν οὐδεὶς παρῆν · ἔτι γὰρ ἐλέγοντο ἀναβαίνειν τὸν τῆς ἀρετῆς ὄρθιον λόφον . Ἦκούμεν δὲ καὶ περὶ Χρυσίππου ὅτι οὐ πρότερον αὐτῷ ἐπιβῆναι τῆς νήσου θέμις, πρὶν τὸ τέταρτον ἑαυτὸν ἐλλεβορίσῃ . Τοὺς δὲ Ἀκαδημαῖκούς ἔλεγον ἐθέλειν μὲν ἐλθεῖν, ἐπέχειν δὲ ἔτι καὶ διασκέπτεσθαι · μὴδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτό πω καταλαμβάνειν, εἰ καὶ νῆσός τις τοιαύτη ἐστίν . Ἄλλως τε τὴν ἐπὶ τοῦ Ῥαδαμάνθου, οἷμαι, κρίσιν ἐδεδοίκεσαν, ἅτε καὶ τὸ κριτήριον αὐτοὶ ἀνηρηκότες . Πολλοὺς δὲ αὐτῶν ἔφασκον ὀρμηθέντας ἀκολουθεῖν τοῖς ἀφικνουμένοις ὑπὸ νοθείας ἀπολείπεσθαι μὴ καταλαμβάνοντας καὶ ἀναστρέφειν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ .

19 Οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν οἱ ἀξιολογώτατοι τῶν παρόντων . Τιμῶσι δὲ μάλιστα τὸν Ἀχιλλέα καὶ μετὰ τοῦτον Θησέα . Περὶ δὲ συνουσίας καὶ ἀφροδισίων οὕτω φρονοῦσιν · μίσγονται μὲν ἀναφανδὸν πάντων ὀρώντων καὶ γυναῖξι καὶ ἄρρεσι, καὶ οὐδαμῶς τοῦτο αὐτοῖς αἰσχρὸν δοκεῖ · μόνος δὲ Σωκράτης διώμνυτο ἢ μὴν καθαρῶς πλησιάζειν τοῖς νέοις · καὶ μέντοι πάντες αὐτοῦ ἐπιπορκεῖν κατεγίνωσκον · πολλάκις γοῦν ὁ μὲν Ὑάκινθος ἢ ὁ Νάρκισσος ὠμολόγουν, ἐκεῖνος δὲ ἠρνεῖτο . Αἱ δὲ γυναϊκῆς εἰσι πᾶσι κοιναὶ καὶ οὐδεὶς φθονεῖ τῷ πλησίον, ἀλλ' εἰσι περὶ τοῦτο μάλιστα Πλατωνικώτατοι · καὶ οἱ παῖδες δὲ παρέχουσι τοῖς βουλομένοις οὐδὲν ἀντιλέγοντες .

20 Οὕπῳ δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέραι διεληλύθεσαν, καὶ προσελθὼν ἐγὼ Ὀμήρῳ τῷ ποιητῇ, σχολῆς οὔσης ἀμφοῖν, τὰ τε ἄλλα ἐπυνθανόμην καὶ ὅθεν εἶη, λέγων τοῦτο μάλιστα παρ' ἡμῖν εἰσέτι νῦν ζητεῖσθαι . Ὁ δὲ οὐδ' αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν ὡς οἱ μὲν Χίον, οἱ δὲ Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ Κολοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν · εἶναι μέντοι γε ἔλεγεν Βαβυλώνιος, καὶ παρά γε τοῖς πολίταις οὐχ Ὀμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης καλεῖσθαι · ὕστερον δὲ ὀμηρεύσας παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἀλλάξαι τὴν προσηγορίαν . Ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετουμένων στίχων ἐπηρώτων, εἰ ὑπ' ἐκείνου εἰσι γεγραμμένοι . Καὶ ὅς ἔφασκε πάντας αὐτοῦ εἶναι . Κατεγίνωσκον οὖν τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν . Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἰκανῶς ἀπεκέκριτο, πάλιν αὐτὸν ἠρώτων τί δὴ ποτε ἀπὸ τῆς μῆνιδος τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο· καὶ ὅς εἶπεν οὕτως ἐπελθεῖν αὐτῷ μὴδὲν ἐπιτηδεύσαντι . Καὶ μὴν κάκεῖνο ἐπεθύμουν εἰδέναι, εἰ προτέραν ἔγραψεν τὴν Ὀδύσειαν τῆς Ἰλιάδος, ὡς οἱ πολλοὶ φασιν · ὁ δὲ ἠρνεῖτο . Ὅτι μὲν γὰρ οὐδὲ τυφλὸς ἦν, ὃ καὶ αὐτὸ περὶ αὐτοῦ λέγουσιν, αὐτίκα ἠπιστάμην · ἑώρα γάρ, ὥστε οὐδὲ πυνθάνεσθαι ἐδεόμην . Πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοτε τοῦτο ἐποίουν, εἰ ποτε αὐτὸν σχολὴν ἄγοντα ἑώραν · προσιῶν γὰρ ἂν τι ἐπυνθανόμην αὐτοῦ, καὶ ὅς προθύμως πάντα ἀπεκρίνετο, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐκράτησεν · ἦν γὰρ τις γραφὴ κατ' αὐτοῦ ἀπενηνεγμένη ὕβρεως ὑπὸ Θερσίτου ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσκωψεν, καὶ ἐνίκησεν ὁ Ὀμηρος Ὀδυσσέως συναγορεύοντος .

21 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἀφίκετο καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος ἐπτάκις ἀλλαγείς καὶ ἐν τοσοῦτοις ζῳοῖς βιοτεύσας καὶ ἐκτελέσας τῆς ψυχῆς τὰς περιόδους . Ἦν δὲ χρυσοῦς ὅλον τὸ δεξιὸν ἡμίτομον . Καὶ ἐκρίθη μὲν συμπολιτεύσασθαι αὐτοῖς, ἐνεδοιάζετο δὲ ἔτι πότερον Πυθαγόραν ἢ Εὐφορβον χρῆ

αὐτὸν ὀνομάζειν . Ὁ μέντοι Ἐμπεδοκλῆς ἦλθεν μὲν καὶ αὐτός, περίεφθος καὶ τὸ σῶμα ὄλον ὠπτημένος· οὐ μὴν παρεδέχθη καίτοι πολλὰ ἰκετεύων .

22 Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐνέστη ὁ ἀγὼν ὁ παρ' αὐτοῖς, τὰ Θανατούσια . Ἡγωνοθέτει δὲ Ἀχιλλεὺς τὸ πέμπτον καὶ Θησεὺς τὸ ἕβδομον . Τὰ μὲν οὖν ἄλλα μακρὸν ἂν εἶη λέγειν· τὰ δὲ κεφάλαια τῶν πραχθέντων διηγῆσομαι . Πάλην μὲν ἐνίκησεν Κάρανος (C.U.F. Paris 1968 Κάρπος) ὁ ἀφ' Ἡρακλέους Ὀδυσσέα περὶ τοῦ στεφάνου καταγωνισάμενος· πυγμὴ δὲ ἴση ἐγένετο Ἀρείου τοῦ Αἰγυπτίου, ὃς ἐν Κορίνθῳ τέθραπται, καὶ Ἐπειοῦ ἀλλήλοις συνελθόντων . Παγκρατίου δὲ οὐ τίθεται ἄθλα παρ' αὐτοῖς . Τὸν μέντοι δρόμον οὐκέτι μέμνημαι ὅστις ἐνίκησεν . Ποιητῶν δὲ τῆ μὲν ἀληθεία παρὰ πολὺ ἐκράτει Ὀμηρος, ἐνίκησεν δὲ ὁμῶς Ἡσίοδος . Τὰ δὲ ἄθλα ἦν ἅπασι στέφανος πλακεῖς ἐκ πτερῶν ταωνείων .

23 Ἄρτι δὲ τοῦ ἀγῶνος συντετελεσμένου ἠγγέλλοντο οἱ ἐν τῷ χώρῳ τῶν ἀσεβῶν κολαζόμενοι ἀπορρήξαντες τὰ δεσμὰ καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες ἐλαύνειν ἐπὶ τὴν νῆσον· ἠγεῖσθαι δὲ αὐτῶν Φάλαριν τε τὸν Ἀκραγαντῖνον καὶ Βούσιριν τὸν Αἰγύπτιον καὶ Διομήδη τὸν Θραῶκα καὶ τοὺς περὶ Σκείρωνα καὶ Πιτυοκάμπτην . Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσεν ὁ Ῥαδάμανθς, ἐκτάσσει τοὺς ἥρωας ἐπὶ τῆς ἠϊόνας· ἠγεῖτο δὲ Θησεὺς τε καὶ Ἀχιλλεὺς καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος ἤδη σωφρονῶν· καὶ συμμίζαντες ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκησαν οἱ ἥρωες, Ἀχιλλεὺς τὰ πλεῖστα κατορθώσαντος . Ἡρίστευσε δὲ καὶ Σωκράτης ἐπὶ τῷ δεξιῷ ταχθεῖς, πολὺ μᾶλλον ἢ ὅτε ζῶν ἐπὶ Δηλίῳ ἐμάχετο . Προσιόντων γὰρ τεττάρων πολεμίων οὐκ ἔφυγε καὶ τὸ πρόσωπον ἄτρεπτος ἦν· ἐφ' οἷς καὶ ὕστερον ἐξηρέθη αὐτῷ ἀριστεῖον, καλὸς τε καὶ μέγας παράδεισος ἐν τῷ προαστείῳ, ἔνθα καὶ συγκαλῶν τοὺς ἐταίρους διελέγετο, Νεκρακαδημίαν τὸν τόπον προσαγορεύσας .

24 Συλλαβόντες οὖν τοὺς νενικημένους καὶ δῆσαντες ἀπέπεμψαν ἔτι μᾶλλον κολασθησομένους . Ἐγραψεν δὲ καὶ ταύτην τὴν μάχην Ὀμηρος καὶ ἀπιόντι μοι ἔδωκεν τὰ βιβλία κομίζειν τοῖς παρ' ἡμῖν ἀνθρώποις· ἀλλ' ὕστερον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων ἀπωλέσαμεν . Ἦν δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος αὕτη· « Νῦν δέ μοι ἔννεπε, Μοῦσα, μάχην νεκύων ἠρώων » . Τότε δ' οὖν κυάμους ἐπήσαντες, ὥσπερ παρ' αὐτοῖς νόμος ἐπειδὴν τὸν πόλεμον κατορθώσωσιν, εἰσιτῶντο τὰ ἐπινίκια καὶ ἐορτὴν μεγάλην ἦγον· μόνος δὲ αὐτῆς οὐ μετεῖχε Πυθαγόρας, ἀλλ' ἄσιτος πόρρω ἐκαθέζετο μυσσάττομενος τὴν κυαμοφαγίαν .

25 Ἦδη δὲ μηνῶν ἕξ διεληλυθότων περὶ μεσοῦντα τὸν ἕβδομον νεώτερα συνίστατο πράγματα· Κινύρας ὁ τοῦ Σκινθάρου παῖς, μέγας ὢν καὶ καλός, ἦρα πολὺν ἤδη χρόνον τῆς Ἑλένης, καὶ αὐτὴ δὲ οὐκ ἀφανῆς ἦν ἐπιμανῶς ἀγαπῶσα τὸν νεανίσκον· πολλάκις γοῦν καὶ διένευον ἀλλήλοις ἐν τῷ συμποσίῳ καὶ προὔπινον καὶ μόνοι ἐξανιστάμενοι ἐπλανῶντο περὶ τὴν ὕλην . Καὶ δὴ ποτε ὑπ' ἔρωτος καὶ ἀμηχανίας ἐβουλεύσατο ὁ Κινύρας ἀρπάσας τὴν Ἑλένην (ἐδόκει δὲ κάκεινη ταῦτα) οἴχεσθαι ἀπιόντας ἕς τινα τῶν ἐπικειμένων νήσων, ἦτοι ἕς τὴν Φελλῶ ἢ ἕς τὴν Τυρόεσσαν . Συνωμότας δὲ πάλοι προσειλήφεσαν τρεῖς τῶν ἐταίρων τῶν ἐμῶν τοὺς θρασυτάτους . Τῷ μέντοι πατρὶ οὐκ ἐμήνυσε ταῦτα· ἠπίστατο γὰρ ὑπ' αὐτοῦ κωλυθησόμενος . Ὡς δὲ ἐδόκει αὐτοῖς, ἐτέλουν τὴν ἐπιβουλήν . Καὶ ἐπειδὴ νῦξ ἐγένετο, (ἐγὼ μὲν οὐ παρήμην· ἐτύγχανον γὰρ ἐν τῷ συμποσίῳ κοιμώμενος) οἱ δὲ λαθόντες τοὺς ἄλλους ἀναλαβόντες τὴν Ἑλένην ὑπὸ σπουδῆς ἀνήχθησαν .

26 Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον ἀνεγρόμενος ὁ Μενέλαος ἐπεὶ ἔμαθεν τὴν εὐνὴν κενὴν τῆς γυναικός, βοήν τε ἠφίει καὶ τὸν ἀδελφὸν παραλαβὼν ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Ῥαδάμανθον . Ἡμέρας δὲ ὑποφαιούσης ἔλεγον οἱ σκοποὶ καθορᾶν τὴν ναῦν (C.U.F. Paris 1968 οὐ πολὺ) πολὺ ἀπέχουσαν· οὕτω δὲ ἐμβιβάσας ὁ Ῥαδάμανθς πεντήκοντα τῶν ἠρώων εἰς ναῦν μονόξυλον ἀσφοδελίνην παρήγγειλε διώκειν· οἱ δὲ ὑπὸ προθυμίας ἐλαύνοντες περὶ μεσημβρίαν καταλαμβάνουσιν αὐτοὺς ἄρτι ἕς τὸν γαλακτώδη τοῦ ὠκεανοῦ τόπον ἐμβαίνοντας πλησίον τῆς Τυρόεσσης· παρὰ τοσοῦτον ἦλθον διαδρᾶναι· καὶ ἀναδυσάμενοι τὴν ναῦν ἀλύσει ῥοδίνῃ κατέπλεον . Ἡ μὲν οὖν Ἑλένη ἐδάκρυνεν τε καὶ ἠσχύνετο καὶ ἐνεκαλύπτετο, τοὺς δὲ ἀμφὶ τὸν Κινύραν ἀνακρίνας πρότερον ὁ Ῥαδάμανθς, εἴ τινες

καὶ ἄλλοι αὐτοῖς συνίσασιν, ὡς οὐδένα εἶπον, ἐκ τῶν αἰδοίων δήσας ἀπέπεμψεν ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χώρον μαλάχῃ πρότερον μαστιγωθέντας .

27 Ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἡμᾶς ἐμπροθέσμους ἐκπέμπειν ἐκ τῆς νήσου, τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν μόνην ἐπιμεινάντας . Ἐνταῦθα δὴ ἐγὼ ἐποτινιώμην τε καὶ ἐδάκρυον οἷα ἔμελλον ἀγαθὰ καταλιπὼν αὐθις πλανήσεσθαι . Αὐτοὶ μέντοι παρεμυθοῦντο λέγοντες οὐ πολλῶν ἐτῶν ἀφίξεσθαι πάλιν ὡς αὐτούς, καὶ μοι ἤδη εἰς τοῦπιόν θρόνον τε καὶ κλισίαν ἐπεδείκνυσαν πλησίον τῶν ἀρίστων . Ἐγὼ δὲ προσελθὼν τῷ Ῥαδαμάνθῳ πολλὰ ἰκέτευον εἰπεῖν τὰ μέλλοντα καὶ ὑποδειξαί μοι τὸν πλοῦν . Ὁ δὲ ἔφασκεν ἀφίξεσθαι μὲν εἰς τὴν πατρίδα πολλὰ πρότερον πλανηθέντα καὶ κινδυνεύσαντα, τὸν δὲ χρόνον οὐκέτι τῆς ἐπανόδου προσθεῖναι ἠθέλησεν . ἀλλὰ δὴ καὶ δεικνὺς τὰς πλησίον νήσους (ἐφαίνοντο δὲ πέντε τὸν ἀριθμόν, ἄλλη δὲ ἕκτη πόρρωθεν) ταύτας μὲν εἶναι ἔφασκεν τῶν ἀσεβῶν, τὰς πλησίον . « Ἀφ' ὧν, ἔφη, ἤδη τὸ πολὺ πῦρ ὀρθᾶς καιόμενον, ἕκτη δὲ ἐκείνη τῶν ὀνείρων ἡ πόλις . μετὰ ταύτην δὲ ἡ τῆς Καλυψοῦς νῆσος, ἀλλ' οὐδέπω σοι φαίνεται . Ἐπειδὴν δὲ ταύτας παραπλεύσης, τότε δὴ ἀφίξῃ εἰς τὴν μεγάλην ἡπειρον τὴν ἐναντίαν τῇ ὑφ' ὑμῶν κατοικουμένη . ἐνταῦθα δὴ πολλὰ παθὼν καὶ ποικίλα ἔθνη διελθὼν καὶ ἀνθρώποις ἀμίκτοις ἐπιδημήσας χρόνῳ ποτὲ ἤξεις εἰς τὴν ἐτέραν ἡπειρον » .

28 Τοσαῦτα εἶπεν, καὶ ἀνασπάσας ἀπὸ τῆς γῆς μαλάχῃς ρίζαν ὄρεξέν μοι, ταύτην κελεύσας ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις προσεῦχεσθαι . παρήνεσε δὲ εἰ καὶ ποτε ἀφικοίμην ἐς τήνδε τὴν γῆν, μήτε πῦρ μαχαίρα σκαλεύειν μήτε θερμούς ἐσθίειν μήτε παιδί ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη πλησιάζειν . τούτων γὰρ ἂν μεμνημένον ἐλπίδας ἔχειν τῆς εἰς τὴν νῆσον ἀφίξεως . Τότε μὲν οὖν τὰ περὶ τὸν πλοῦν παρεσκευασάμην, καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, συνεισιτώμην αὐτοῖς . Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἐλθὼν πρὸς Ὀμηρον τὸν ποιητὴν ἐδεήθην αὐτοῦ ποιησαί μοι δίστιχον ἐπίγραμμα . καὶ ἐπειδὴ ἐποίησεν, στήλην βηρύλλου λίθου ἀναστήσας ἐπέγραψα πρὸς τῷ λιμένι . Τὸ δὲ ἐπίγραμμα ἦν τοιόνδε .

« Λουκιανὸς τάδε πάντα φίλος μακάρεσσι θεοῖσιν

εἶδέ τε καὶ πάλιν ἦλθε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν . »

29 Μείνας δὲ κάκεινην τὴν ἡμέραν, τῇ ἐπιούσῃ ἀνηγόμην τῶν ἠρώων παραπεμπόντων . Ἐνθα μοι καὶ Ὀδυσσεὺς προσελθὼν λάθρα τῆς Πηνελόπης δίδωσιν ἐπιστολὴν εἰς Ὠγυγίαν τὴν νῆσον Καλυψοῖ κομίζειν . Συνέπεμψε δὲ μοι ὁ Ῥαδάμανθος τὸν πορθημέα Ναύπλιον, ἴν' ἐὰν (C.U.F. Paris 1968 εἰ) καταχθείημεν ἐς τὰς νήσους, μηδεὶς ἡμᾶς συλλάβῃ ἄτε κατ' ἄλλην ἐμπορίαν καταπλέοντας . Ἐπεὶ δὲ τὸν εὐώδη ἀέρα προϊόντες παρεληλύθειμεν, αὐτίκα ἡμᾶς ὀσμὴ τε δεινὴ διεδέχετο οἷον ἀσφάλτου καὶ θείου καὶ πίττης ἅμα καιομένων, καὶ κνῖσα δὲ πονηρὰ καὶ ἀφόρητος ὥσπερ ἀνθρώπων ὀπταμένων, καὶ ὁ ἀῆρ ζοφερὸς καὶ ὀμιχλώδης, καὶ κατέσταζεν ἐξ αὐτοῦ δρόσος πιττίνη . ἠκούομεν δὲ καὶ μαστίγων ψόφον καὶ οἰμωγὴν ἀνθρώπων πολλῶν.

30 Ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις οὐ προσέσχομεν, ἧς δὲ ἐπέβημεν, τοιάδε ἦν . κύκλω μὲν πᾶσα κρημνώδης καὶ ἀπόξυρος, πέτραις καὶ τράχωσι κατεσκληκυῖα, δένδρον δ' οὐδὲν οὐδὲ ὕδωρ ἐνῆν . ἀνερπύσαντες δὲ ὁμῶς κατὰ τοὺς κρημνοὺς προσήειμεν διὰ τινος ἀκανθώδους καὶ σκολόπων μεστῆς ἀτραποῦ, πολλὴν ἀμορφίαν τῆς χώρας ἐχούσης . Ἐλθόντες δὲ ἐπὶ τὴν εἰρκτὴν καὶ τὸ κολαστήριον, πρῶτα μὲν τὴν φύσιν τοῦ τόπου ἐθαυμάζομεν . τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος αὐτὸ μαχαίραις καὶ σκόλοψι πάντῃ ἐξηνθήκει, κύκλω δὲ ποταμοὶ περιέρρεον, ὁ μὲν βορβόρου, ὁ δὲ δευτέρου αἵματος, ὁ δὲ ἔνδον πυρός, πάνυ μέγας οὗτος καὶ ἀπέρατος, καὶ ἔρρει ὥσπερ ὕδωρ καὶ ἐκυματοῦτο ὥσπερ θάλαττα, καὶ ἰχθῦς δὲ εἶχεν πολλούς, τοὺς μὲν δαλοῖς προσεικότας, τοὺς δὲ μικροὺς ἀνθραξὶ πεπυρωμένοις· ἐκάλουν δὲ αὐτοὺς λυχνίσκους.

31 Εἴσοδος δὲ μία στενὴ διὰ πάντων ἦν, καὶ πυλωρὸς ἐφειστήκει Τίμων ὁ Ἀθηναῖος . Παρελθόντες δὲ ὁμῶς τοῦ Ναυπλίου καθηγουμένου ἐωρῶμεν κολαζομένους πολλοὺς μὲν βασιλέας, πολλοὺς δὲ καὶ ἰδιώτας, ὧν ἐνίους καὶ ἐγνωρίζομεν . εἶδομεν δὲ καὶ τὸν Κινύραν καπνῶ ὑποτιφόμενον ἐκ τῶν αἰδοίων ἀπρητημένον . Προσετίθεσαν δὲ οἱ περιηγηταὶ καὶ τοὺς ἐκάστων βίους καὶ τὰς ἀμαρτίας ἐφ' αἷς κολάζονται . καὶ μεγίστας ἀπασῶν τιμωρίας ὑπέμενον οἱ ψευδάμενοί τι παρὰ τὸν βίον καὶ οἱ μὴ τὰ

ἀληθῆ συγγεγραφότες, ἐν οἷς καὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος ἦν καὶ Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι πολλοί . Τούτους οὖν ὄρων ἐγὼ χρηστὰς εἶχον εἰς τοῦτιον τὰς ἐλπίδας · οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ ψεῦδος εἰπόντι συνηπιστάμην.

32 Ταχέως δ' οὖν ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ναῦν (οὐδὲ γὰρ ἠδυνάμην φέρειν τὴν ὄψιν), ἀσπασάμενος τὸν Ναύπλιον ἀπέπλευσα . Καὶ μετ' ὀλίγον ἐφαίνετο πλησίον ἢ τῶν ὀνείρων νῆσος, ἀμυδρὰ καὶ ἀσαφῆς ἰδεῖν · ἐπασχε δὲ καὶ αὐτὴ τι τοῖς ὀνείροις παραπλήσιον · ὑπεχώρει γὰρ προσιόντων ἡμῶν καὶ ὑπέφευγε καὶ πορρωτέρω ὑπέβαινε . Καταλαβόντες δὲ ποτε αὐτὴν καὶ εἰσπλεύσαντες εἰς τὸν Ὑπνον λιμένα προσαγορευόμενον πλησίον τῶν πυλῶν τῶν ἐλεφαντίνων, ἧ τὸ τοῦ Ἀλεκτρυόνος ἱερὸν ἐστίν, περὶ δέιλῃν ὄψιαν ἀπεβαίνομεν · παρελθόντες δὲ εἰς τὴν πόλιν πολλοὺς ὀνείρους καὶ ποικίλους ἐωρῶμεν . Πρῶτον δὲ βούλομαι περὶ τῆς πόλεως εἰπεῖν, ἐπεὶ μὴδὲ ἄλλω τινὶ γέγραπται περὶ αὐτῆς, ὅς δὲ καὶ μόνος ἐπεμνήσθη Ὅμηρος οὐ πάνυ ἀκριβῶς συνέγραψεν .

33 Κύκλω μὲν περὶ πᾶσαν αὐτὴν ὕλη ἀνέστηκεν, τὰ δένδρα δὲ ἐστὶ μήκωνες ὑψηλαὶ καὶ μανδραγόραι καὶ ἐπ' αὐτῶν πολὺ τι πλήθος νυκτερίδων · τοῦτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίνεται ὄρνειον . Ποταμὸς δὲ παραρρεῖ πλησίον ὁ ὑπ' αὐτῶν καλούμενος Νυκτιπόρος, καὶ πηγαὶ δύο παρὰ τὰς πύλας · ὀνόματα καὶ ταῦταις, τῇ μὲν Νήγητος, τῇ δὲ Παννυχία. ὁ περίβολος δὲ τῆς πόλεως ὑψηλὸς τε καὶ ποικίλος, ἴριδι τὴν χροᾶν ὁμοίωτος · πύλαι μέντοι ἔπεισιν οὐ δύο, καθάπερ Ὅμηρος εἶρηκεν, ἀλλὰ τέσσαρες, δύο μὲν πρὸς τὸ τῆς Βλακειᾶς πεδῖον ἀποβλέπουσαι, ἡ μὲν σιδηρᾶ, ἡ δὲ κεράμου πεποιημένη, καθ' ἧς ἐλέγοντο ἀποδημεῖν αὐτῶν οἱ τε φοβεροὶ καὶ φονικοὶ καὶ ἀπηνεῖς, δύο δὲ πρὸς τὸν λιμένα καὶ τὴν θάλατταν, ἡ μὲν κερατίνη, ἡ δὲ καθ' ἣν ἡμεῖς παρήλθομεν ἐλεφαντίνη . Εἰσιόντι δὲ εἰς τὴν πόλιν ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ τὸ Νυκτῶν (σέβουσι γὰρ θεῶν ταύτην μάλιστα καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα · ἐκεῖνῳ δὲ πλησίον τοῦ λιμένος τὸ ἱερὸν πεποιήται), ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ τοῦ Ὑπνου βασιλεία . Οὗτος γὰρ δὴ ἄρχει παρ' αὐτοῖς σατράπας δύο καὶ ὑπάρχους πεποιημένους, Ταραζιώνά τε τὸν Ματαιογένους καὶ Πλουτοκλέα τὸν Φαντασίωνος . Ἐν μέσῃ δὲ τῇ ἀγορᾷ πηγὴ τίς ἐστίν, ἣν καλοῦσι Καρεῶτιν · καὶ πλησίον ναοὶ δύο, Ἀπάτης καὶ Ἀληθείας· ἔνθα καὶ τὸ ἄδύτον ἐστίν αὐτοῖς καὶ τὸ μαντεῖον, οὗ προεστήκει προφητεύων Ἀντιφῶν ὁ τῶν ὀνείρων ὑποκριτής, ταύτης παρὰ τοῦ Ὑπνου λαχὼν τῆς τιμῆς .

34 Αὐτῶν μέντοι τῶν ὀνείρων οὔτε φύσις οὔτε ἰδέα ἢ αὐτὴ, ἀλλ' οἱ μὲν μακροὶ ἦσαν καὶ καλοὶ καὶ εὐειδεῖς, οἱ δὲ μικροὶ καὶ ἄμορφοι, καὶ οἱ μὲν χρύσειοι, ὡς ἐδόκουν, οἱ δὲ ταπεινοὶ τε καὶ εὐτελεῖς. Ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ πτερωτοὶ τινες καὶ τερατώδεις, καὶ ἄλλοι καθάπερ ἐς πομπὴν διεσκευασμένοι, οἱ μὲν ἐς βασιλέας, οἱ δὲ ἐς θεοὺς, οἱ δὲ εἰς ἄλλα τοιαῦτα κεκοσμημένοι . Πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν, πάλαι παρ' ἡμῖν ἐωρακότες, οἱ δὲ καὶ προσήεσαν καὶ ἠσπάζοντο ὡς ἂν καὶ συνήθεις ὑπάρχοντες, καὶ παραλαβόντες ἡμᾶς καὶ κατακοιμίσαντες πάνυ λαμπρῶς καὶ δεξιῶς ἐξένιζον, τὴν τε ἄλλην ὑποδοχὴν μεγαλοπρεπῆ παρασκευάσαντες καὶ ὑπισχνούμενοι βασιλέας τε ποιήσειν καὶ σατράπας . Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀπήγον ἡμᾶς εἰς τὰς πατρίδας καὶ τοὺς οἰκείους ἐπεδείκνυον καὶ αὐθημερὸν ἐπανήγον .

35 Ἡμέρας μὲν οὖν τριάκοντα καὶ ἴσας νύκτας παρ' αὐτοῖς ἐμείναμεν καθεύδοντες εὐωχούμενοι . Ἐπειτα δὲ ἄφνω βροντῆς μεγάλης καταρραγείσης ἀνεγρόμενοι καὶ ἀναθορόντες ἀνήχθημεν ἐπισιτισάμενοι . Τριταῖοι δ' ἐκεῖθεν τῇ Ὠγγίᾳ νήσῳ προσσχόντες ἀπεβαίνομεν . Πρότερον δ' ἐγὼ λύσας τὴν ἐπιστολὴν ἀνεγίνωσκον τὰ γεγραμμένα . Ἦν δὲ τοιάδε · « Ὀδυσσεὺς Καλυψοῖ χαίρειν . Ἴσθι με, ὡς τὰ πρῶτα ἐξέπλευσα παρὰ σοῦ τὴν σχεδῖαν κατασκευασάμενος, ναυαγία χρησάμενον μόλις ὑπὸ Λευκοθέας διασωθῆναι εἰς τὴν τῶν Φαιάκων χώραν, ὑφ' ἧν ἐς τὴν οἰκείαν ἀποπεμφθὲς κατέλαβον πολλοὺς τῆς γυναικὸς μνηστήρας ἐν τοῖς ἡμετέροις τρυφῶντας · ἀποκτείνας δὲ ἅπαντας ὑπὸ Τηλεγόνου ὕστερον τοῦ ἐκ Κίρκης μοι γενομένου ἀνηρέθην, καὶ νῦν εἰμι ἐν τῇ Μακάρων νήσῳ πάνυ μετανοῶν ἐπὶ τῷ καταλιπεῖν τὴν παρὰ σοὶ δίαίταν καὶ τὴν ὑπὸ σοῦ προτεινομένην ἀθανασίαν . Ἦν οὖν καιροῦ λάβωμαι, ἀποδρὰς ἀφίξομαι πρὸς σέ » . Ταῦτα μὲν ἐδήλου ἢ ἐπιστολή, καὶ περὶ ἡμῶν, ὅπως ξενισθῶμεν .

36 Ἐγὼ δὲ προελθὼν ὀλίγον ἀπὸ τῆς θαλάττης εὔρον τὸ σπήλαιον τοιοῦτον οἶον Ὅμηρος εἶπεν, καὶ αὐτὴν ταλασιουργοῦσαν . Ὡς δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἔλαβεν καὶ ἐπελέξατο, πρῶτα μὲν ἐπὶ πολὺ ἐδάκρυνεν, ἔπειτα δὲ παρεκάλει ἡμᾶς ἐπὶ ξένια καὶ εἰστία λαμπρῶς καὶ περὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπυνθάνετο καὶ περὶ τῆς Πηνελόπης, ὅποια τε εἶη τὴν ὄψιν καὶ εἰ σωφρονοίη, καθάπερ Ὀδυσσεὺς πάλαι περὶ αὐτῆς ἐκόμπαζεν · καὶ ἡμεῖς τοιαῦτα ἀπεκρινάμεθα, ἐξ ὧν εἰκάζομεν εὐφρανεῖσθαι αὐτὴν . Τότε μὲν οὖν ἀπελθόντες ἐπὶ ναῦν πλησίον ἐπὶ τῆς ἡϊόνος ἐκοιμήθημεν .

37 Ἔωθεν δὲ ἀνηγόμεθα σφοδρότερον κατιόντος τοῦ πνεύματος · καὶ δὴ χειμασθέντες ἡμέρας δύο τῇ τρίτῃ περιπίπτομεν τοῖς Κολοκυνθοπειραταῖς . Ἄνθρωποι δὲ εἰσιν οὗτοι ἄγριοι ἐκ τῶν πλησίον νήσων ληστεύοντες τοὺς παραπλέοντας . Τὰ πλοῖα δὲ ἔχουσι μεγάλα κολοκύνθινα τὸ μῆκος πῆχεων ἐξήκοντα· ἐπειδὴν γὰρ ξηράνωσι τὴν κολόκυνθαν, κοιλάναντες αὐτὴν καὶ ἐξελόντες τὴν ἐντεριώνην ἐμπλέουσιν, ἰστοῖς μὲν χρώμενοι καλαμίνοις, ἀντὶ δὲ τῆς ὀθόνης τῷ φύλλῳ τῆς κολοκύνθης . Προσβαλόντες οὖν ἡμῖν ἀπὸ δύο πληρωμάτων ἐμάχοντο καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον βάλλοντες τῷ σπέρματι τῶν κολοκυνθῶν . Ἀγχωμάλως δὲ ἐπὶ πολὺ ναυμαχοῦντες περὶ μεσημβρίαν εἶδομεν κατοπιν τῶν Κολοκυνθοπειρατῶν προσπλέοντας τοὺς Καρυοναῦτας . Πολέμοι δὲ ἦσαν ἀλλήλοις, ὡς ἔδειξαν · ἐπεὶ γὰρ κάκεῖνοι ἦσθοντο αὐτοὺς ἐπιόντας, ἡμῶν μὲν ὀλιγώρησαν, τραπόμενοι δὲ ἐπ' ἐκείνους ἐναυμάχουν .

38 Ἡμεῖς δὲ ἐν τοσοῦτῳ ἐπάραντες τὴν ὀθόνην ἐφεύγομεν ἀπολιπόντες αὐτοὺς μαχομένους, καὶ δῆλοι ἦσαν κρατήσοντες οἱ Καρυοναῦται ἅτε καὶ πλείους (πέντε γὰρ εἶχον πληρώματα) καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων νεῶν μαχόμενοι · τὰ γὰρ πλοῖα ἦν αὐτοῖς κελύφανα (C.U.F. Paris 1968 κελύφη) καρύων ἡμίτομα, κεκενωμένα, μέγεθος δὲ ἐκάστου ἡμιτομίου εἰς μῆκος ὄργαναι πεντεκαίδεκα . Ἐπεὶ δὲ ἀπεκρύψαμεν αὐτούς, ἰώμεθα τοὺς τραυματίας, καὶ τὸ λοιπὸν ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς ἐπίπαν ἤμεν, αἰεὶ τινὰς ἐπιβουλὰς προσδεχόμενοι · οὐ μάτην .

39 Οὐπω γοῦν ἐδεδύκει ὁ ἥλιος, καὶ ἀπὸ τινος ἐρήμου νήσου προσήλαυον ἡμῖν ὅσον εἴκοσι ἄνδρες ἐπὶ δελφίνων μεγάλων ὀχούμενοι, λησταὶ καὶ οὗτοι · καὶ οἱ δελφῖνες αὐτοὺς ἔφερον ἀσφαλῶς, καὶ ἀναπηδῶντες ἐχρεμέτιζον ὡσπερ ἵπποι . Ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν, διαστάντες οἱ μὲν ἔνθεν, οἱ δὲ ἔνθεν, ἔβαλλον ἡμᾶς σπηταῖς ξηραῖς καὶ ὀφθαλμοῖς καρκίνων . Τοξευόντων δὲ ἡμῶν καὶ ἀκοντιζόντων οὐκέτι ὑπέμενον, ἀλλὰ τρωθέντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν πρὸς τὴν νῆσον κατέφυγον .

40 Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον γαλήνης οὔσης ἐλάθομεν προσοκείλαντες ἀλκυόνος καλιᾶ παμμεγέθει · σταδίων γοῦν ἦν αὐτὴ ἐξήκοντα τὸ περίμετρον . Ἐπέπλεεν δὲ ἡ ἀλκυὼν τὰ ῥὰ θάλπουσα οὐ πολὺ μείων τῆς καλιᾶς . Καὶ δὴ ἀναπταμένη μικροῦ μὲν κατέδυσε τὴν ναῦν τῷ ἀνέμῳ τῶν πτερῶν . Ὡχρητο δ' οὖν φεύγουσα γοεράν τινα φωνὴν προϊεμένη . Ἐπιβάντες δὲ ἡμεῖς ἡμέρας ἤδη ὑποφαινούσης ἐθεώμεθα τὴν καλιὰν σχεδιά μεγάλη προσεοικυῖαν ἐκ δένδρων μεγάλων συμπεφορημένην · ἐπὶ δὲ καὶ ῥὰ πεντακόσια, ἕκαστον αὐτῶν Χίου πίθου περιπληθέστερον . Ἦδη μέντοι καὶ οἱ νεοττοὶ ἔνδοθεν ἐφαίνοντο καὶ ἔκρωζον . Πελέκεσιν γοῦν διακόψαντες ἐν τῶν ῥῶν νεοττὸν ἄπτερον ἐξεκολάγαμεν εἴκοσι γυπῶν ἀδρότερον .

41 Ἐπεὶ δὲ πλείοντες ἀπείχομεν τῆς καλιᾶς ὅσον σταδίους διακοσίους, τέρατα ἡμῖν μεγάλα καὶ θαυμαστά ἐπεσήμανεν · ὃ τε γὰρ ἐν τῇ πρύμνῃ χηνίσκος ἄφνω ἐπτερεύξατο καὶ ἀνεβόησεν, καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ Σκίνθαρος φαλακρὸς ἤδη ὧν ἀνεκόμησεν, καὶ τὸ πάντων δὴ παραδοξότατον, ὃ γὰρ ἰστός τῆς νεῶς ἐξεβλάστησεν καὶ κλάδους ἀνεφύσεν καὶ ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ἐκαρποφόρησεν, ὃ δὲ καρπὸς ἦν σῦκα καὶ σταφυλὴ μέλαινα, οὐπω πέπειρος . Ταῦτα ἰδόντες ὡς εἰκὸς ἐταράχθημεν καὶ ηὔχομεθα τοῖς θεοῖς διὰ τὸ ἀλλόκοτον τοῦ φαντάσματος .

42 Οὐπω δὲ πεντακοσίους σταδίους διελθόντες εἶδομεν ὕλην μεγίστην καὶ λάσιον πιτύων καὶ κυπαρίττων . Καὶ ἡμεῖς μὲν εἰκάσαμεν ἥπειρον εἶναι · τὸ δ' ἦν πέλαγος ἄβυσσον ἀρρίζους δένδροις καταπεφυτευμένον · εἰστήκει δὲ τὰ δένδρα ὁμῶς ἀκίνητα, ὀρθὰ καθάπερ ἐπιπλέοντα . Πλησιάσαντες

δ' οὖν καὶ τὸ πᾶν κατανοήσαντες ἐν ἀπόρῳ εἰχόμεθα τί χρῆ δρᾶν · οὔτε γὰρ διὰ τῶν δένδρων πλεῖν δυνατὸν ἦν (πυκνὰ γὰρ καὶ προσεχῆ ὑπῆρχεν)· οὔτε ἀναστρέφειν ἐδόκει ῥάδιον · ἐγὼ δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ μέγιστον δένδρον ἐπεσκόπων τὰ ἐπέκεινα ὅπως ἔχοι, καὶ ἐώρων ἐπὶ σταδίου μὲν πεντήκοντα ἢ ὀλίγῳ πλείους τὴν ὕλην οὔσαν, ἔπειτα δὲ αὐθις ἕτερον ὠκεανὸν ἐκδεχόμενον . Καὶ δὴ ἐδόκει ἡμῖν ἀναθεμένους τὴν ναῦν ἐπὶ τὴν κόμην τῶν δένδρων (πυκνὴ δὲ ἦν) ὑπερβιβάσαι, εἰ δυναίμεθα, εἰς τὴν θάλατταν τὴν ἐτέραν · καὶ οὕτως ἐποιοῦμεν . Ἐκδήσαντες γὰρ αὐτὴν κάλῳ μεγάλῳ καὶ ἀνελθόντες ἐπὶ τὰ δένδρα μόλις ἀνιμησάμεθα, καὶ θέντες ἐπὶ τῶν κλάδων, πετάσαντες τὰ ἰστία καθάπερ ἐν θαλάττῃ ἐπλέομεν τοῦ ἀνέμου προωθοῦντος ἐπισυρόμενοι · ἔνθα δὴ καὶ τὸ Ἀντιμάχου τοῦ ποιητοῦ ἔπος ἐπεισηλθέ με · φησὶν γὰρ που κάκεινος · « Τοῖσιν δ' ὑλήεντα διὰ πλόον ἐρχομένοισιν... » .

43 Βιασάμενοι δὲ ὅμως τὴν ὕλην ἀφικόμεθα ἐς τὸ ὕδωρ, καὶ πάλιν ὁμοίως καθέντες τὴν ναῦν ἐπλέομεν διὰ καθαροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος, ἄχρι δὴ ἐπέστημεν χάσματι μεγάλῳ ἐκ τοῦ ὕδατος διεστῶτος γεγενημένῳ, καθάπερ ἐν τῇ γῆι πολλάκις ὀρώμεν ὑπὸ σεισμῶν γενόμενα διαχωρίσματα . Ἡ μὲν οὖν ναῦς καθελόντων ἡμῶν τὰ ἰστία οὐ (C.U.F. Paris 1968 : négation absente) ῥαδίως ἔστη παρ' ὀλίγον ἐλθοῦσα κατενεχθῆναι . Ὑπερκύψαντες δὲ ἡμεῖς ἐωρῶμεν βάθος ὅσον σταδίων χιλίων μάλα φοβερὸν καὶ παράδοξον · εἰστήκει γὰρ τὸ ὕδωρ ὥσπερ μεμερισμένον · περιβλέποντες δὲ ὀρώμεν κατὰ δεξιά οὐ πᾶν πόρρωθεν γέφυραν ἐπεζευγμένην ὕδατος συνάπτοντος τὰ πελάγη κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐκ τῆς ἐτέρας θαλάττης εἰς τὴν ἐτέραν διαρρέοντος . Προσελάσαντες οὖν ταῖς κώπαις κατ' ἐκεῖνο παρεδράμομεν καὶ μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐπεράσαμεν οὔποτε προσδοκίσαντες .

44 Ἐντεῦθεν ἡμᾶς ὑπεδέχετο πέλαγος προσηγὲς καὶ νῆσος οὐ μεγάλη, εὐπρόσιτος, συνοικουμένη · ἐνέμοντο δὲ αὐτὴν ἄνθρωποι ἄγριοι, Βουκεφαλοὶ, κέρατα ἔχοντες, οἷον παρ' ἡμῖν τὸν Μινώταυρον ἀναπλάττουσιν . Αποβάντες δὲ προήειμεν ὕδρευσόμενοι καὶ σιτία ληψόμενοι, εἰ ποθεν δυνηθείμεν · οὐκέτι γὰρ εἶχομεν . Καὶ ὕδωρ μὲν αὐτοῦ πλησίον εὔρομεν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐφαίνετο, πλὴν μυκηθμὸς πολὺς οὐ πόρρωθεν ἠκούετο . Δόξαντες οὖν ἀγέλην εἶναι βοῶν, κατ' ὀλίγον προχωροῦντες ἐπέστημεν τοῖς ἀνθρώποις . Οἱ δὲ ἰδόντες ἡμᾶς ἐδίωκον, καὶ τρεῖς μὲν τῶν ἐταίρων λαμβάνουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὴν θάλατταν καταφεύγομεν (C.U.F. Paris 1968 κατεφεύγομεν) . Εἶτα μέντοι πάντες ὀπλισάμενοι (οὐ γὰρ ἐδόκει ἡμῖν ἀτιμωρήτους περιδεῖν τοὺς φίλους) ἐμπίπτομεν τοῖς Βουκεφάλαις τὰ κρέα τῶν ἀνηρημένων διαιρουμένοις · φοβήσαντες δὲ πάντας διώκομεν, καὶ κτείνομεν γε ὅσον πεντήκοντα καὶ ζῶντας αὐτῶν δύο λαμβάνομεν, καὶ αὐθις ὀπίσω ἀναστρέφομεν τοὺς αἰχμαλώτους ἔχοντες . Σιτίον μέντοι οὐδὲν εὔρομεν . Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι παρήνουν ἀποσφάττειν τοὺς εἰλημμένους, ἐγὼ δὲ οὐκ ἐδοκίμαζον, ἀλλὰ δήσας ἐφύλαττον αὐτούς, ἄχρι δὴ ἀφίκοντο παρὰ τῶν Βουκεφάλων πρέσβεις ἀπαιτοῦντες ἐπὶ λύτροις τοὺς συνειλημμένους · συνίεμεν γὰρ αὐτῶν διανεούτων καὶ γοερὸν τι μυκωμένων ὥσπερ ἰκετευόντων . Τὰ λύτρα δὲ ἦν τυροὶ πολλοὶ καὶ ἰχθύες ξηροὶ καὶ κρόμμινα καὶ ἔλαφοι τέτταρες, τρεῖς ἐκάστη πόδας ἔχουσα, δύο μὲν τοὺς ὀπισθεν (C.U.F. Paris 1968 , δύο μὲν τοὺς ὀπίσω) , οἱ δὲ πρόσω ἐς ἓνα συμπεφύκεσαν (C.U.F. Paris 1968 , συνεπεφύκεσαν) . Ἐπὶ τούτοις ἀποδόντες τοὺς συνειλημμένους καὶ μίαν ἡμέραν ἐπιμείναντες ἀνήχθημεν .

45 Ἦδη δὲ ἰχθύες τε ἡμῖν ἐφαίνοντο καὶ ὄρνεα παρεπέτετο καὶ ἄλλ' ὅποσα γῆς πλησίον οὔσης σημεῖα προφαίνεται . Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ἄνδρας εἶδομεν καινῶ τῷ τρόπῳ ναυτιλίας χρωμένους · αὐτοὶ γὰρ καὶ ναῦται καὶ νῆες ἦσαν . Λέξω δὲ τοῦ πλοῦ τὸν τρόπον · ὕπτιοι κείμενοι ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὀρθώσαντες τὰ αἰδοῖα (μεγάλα δὲ φέρουσιν) ἐξ αὐτῶν ὀθόνην πετάσαντες καὶ ταῖς χερσὶν τοὺς ποδεῶνας κατέχοντες ἐμπίπτοντος τοῦ ἀνέμου ἔπλεον . Ἄλλοι δὲ μετὰ τούτους ἐπὶ φελλῶν καθήμενοι ζεύξαντες δύο δελφίνας ἤλαυνόν τε καὶ ἠνιόχουν · οἱ δὲ προϊόντες ἐπεσύροντο τοὺς φελλοὺς . Οὔτοι ἡμᾶς οὔτε ἠδίκουν οὔτε ἔφευγον, ἀλλ' ἤλαυνον ἀδεῶς τε καὶ εἰρηνικῶς τὸ εἶδος τοῦ ἡμετέρου πλοίου θαυμάζοντες καὶ πάντοθεν περισκοποῦντες .

46 Ἐσπέρας δὲ ἤδη προσήχθημεν νήσῳ οὐ μεγάλῃ · καταφεῖτο δὲ ὑπὸ γυναικῶν, ὡς ἐνομίζομεν, Ἑλλάδα φωνὴν προϊεμένων · προσήεσαν γὰρ καὶ ἐδεξιοῦντο καὶ ἠσπάζοντο, πᾶν ἐταιρικῶς κεκοσμημένοι καὶ καλάι πᾶσαι καὶ νεάνιδες, ποδήρεις τοὺς χιτῶνας ἐπισυρόμεναι . Ἡ μὲν οὖν νῆσος ἐκαλεῖτο Κοβαλοῦσα, ἣ δὲ πόλις αὐτῇ Ὑδαμαργία . Λαχοῦσαι δ' οὖν ἡμᾶς αἱ γυναῖκες ἐκάστη πρὸς

ἐαυτὴν ἀπῆγεν καὶ ξένον ἐποιεῖτο . Ἐγὼ δὲ μικρὸν ἀποστάς (οὐ γὰρ χρηστὰ ἐμαντευόμην) ἀκριβέστερόν τε περιβλέπων ὁρῶ πολλῶν ἀνθρώπων ὅστ᾽ αἰ κρανία κείμενα . Καὶ τὸ μὲν βοὴν ἰστάναι καὶ τοὺς ἐταίρους συγκαλεῖν καὶ ἐς τὰ ὄπλα χωρεῖν οὐκ ἐδοκίμαζον . Προχειρισάμενος δὲ τὴν μάλαχην πολλὰ ἠύχόμην αὐτῇ διαφυγεῖν ἐκ τῶν παρόντων κακῶν · μετ' ὀλίγον δὲ τῆς ξένης διακονουμένης εἶδον τὰ σκέλη οὐ γυναικός, ἀλλ' ὄνου ὀπλάς · καὶ δὴ σπασάμενος τὸ ξίφος συλλαμβάνω τε αὐτὴν καὶ δῆσας περὶ τῶν ὄλων ἀνέκρινον . Ἡ δέ, ἄκουσα μὲν, εἶπεν δὲ ὅμως, αὐτὰς μὲν εἶναι θαλαττίους γυναῖκας Ὀνοσκελέας προσαγορευόμενας, τροφήν δὲ ποιεῖσθαι τοὺς ἐπιδημοῦντας ξένους . « Ἐπειδὴν γάρ, ἔφη, μεθύσωμεν αὐτούς, συνευνηθεῖσαι κοιμωμένοις ἐπιχειροῦμεν » . Ἀκούσας δὲ ταῦτα ἐκείνη μὲν αὐτοῦ κατέλιπον δεδεμένην, αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ τέγος ἐβόων τε καὶ τοὺς ἐταίρους συνεκάλουν . Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, τὰ πάντα ἐμήνουν αὐτοῖς καὶ τὰ γε ὅστ᾽ ἐδείκνυον καὶ ἤγον ἔσω πρὸς τὴν δεδεμένην · ἡ δὲ αὐτίκα ὕδωρ ἐγένετο καὶ ἀφανὴς ἦν . Ὅμως δὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ ὕδωρ καθῆκα πειρώμενος · τὸ δὲ αἷμα ἐγένετο .

47 Ταχέως οὖν ἐπὶ ναῦν κατελθόντες ἀπεπελεύσαμεν . Καὶ ἐπεὶ ἡμέρα ὑπηύγαζεν, ἤδη τὴν ἡπειρον ἀπεβλέπομεν εἰκάζομεν τε εἶναι τὴν ἀντιπέρας τῇ ὑφ' ἡμῶν οἰκουμένη κειμένην . Προσκυνήσαντες δ' οὖν καὶ προσευξάμενοι περὶ τῶν μελλόντων ἐσκοποῦμεν, καὶ τοῖς μὲν ἐδόκει ἐπιβᾶσιν μόνον αὐθις ὀπίσω ἀναστρέφειν, τοῖς δὲ τὸ μὲν πλοῖον αὐτοῦ καταλιπεῖν, ἀνελθόντας δὲ ἐς τὴν μεσόγαιαν πειραθῆναι τῶν ἐνοικούντων . Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐλογιζόμεθα, χειμῶν σφοδρὸς ἐπιτεσὼν καὶ προσαράξας τὸ σκάφος τῷ αἰγιαλῷ διέλυσεν . Ἡμεῖς δὲ μόλις ἐξενηξάμεθα τὰ ὄπλα ἕκαστος καὶ εἴ τι ἄλλο οἴός τε ἦν ἀρπασάμενοι .

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ μέχρι τῆς ἐτέρας γῆς συνενεχθέντα μοι ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ παρὰ τὸν πλοῦν ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν τῷ ἀέρι καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ κῆτει καὶ ἐπεὶ ἐξήλθομεν, παρὰ τε τοῖς ἥρωσι καὶ τοῖς ὄνειροις καὶ τὰ τελευταῖα παρὰ τοῖς Βουκεφάλοις καὶ ταῖς Ὀνοσκελείαις, τὰ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἐξῆς βίβλοις διηγῆσομαι .